

BILTEN

17

O PITANJIMA UNUTRAŠNJIH POSLOVA
Evropske unije i Srbije

SEPTEMBAR 2010.

- Beogradski centar za bezbednosnu politiku
- Beogradski centar za ljudska prava
- Forum za bezbednost i demokratiju

- Urednik: Saša Đorđević
- Recenzent: Sonja Stojanović
- Saradnici: Gorana Odanović, Ivana Jovanović, Katarina Filipović, Marija Todorović, Jan Litavski, Miloš Đinđić, Predrag Petrović

EVROPSKA UNIJA

Institucionalne i pravne novine

- Odloženo pristupanje Bugarske i Rumunije Šengenu (2)
- Migracije i azil kao prioriteti belgijskog predsedavanja EU (3)
- Evropska CIA dobija šefa (4)

Analize i procene

- Stanje unutrašnje bezbednosti u EU: zajednički izveštaj EUROPOL, FRONTEX i EUROJUST (6)

Zanimljivosti

- Građani Bosne i Albanije uskoro bez viza u EU (7)

SRBIJA

Institucionalne i pravne novine

- Sporazumi o policijskoj saradnji sa Bugarskom i Bosnom i Hercegovinom (8)

Analize i procene

- Pozitivan pomak u angažovanju žena u policiji (8)
- Kako unaprediti reformu policije: tri gledišta (9)

PREDSTAVLJAMO

Regionalna saradnja

- Projekat ILECUs o policijskoj saradnji na zapadnom Balkanu (11)

Publikacije

- Uticaj EU na reformu pravosuđa i unutrašnjih poslova u državama zapadnog Balkana (12)

Pred vama je **Bilten o pitanjima unutrašnjih poslova Evropske unije i Srbije** koji je rezultat zajedničkog rada tri organizacije — Beogradskog centra za bezbednosnu politiku, Beogradskog centra za ljudska prava i Foruma za bezbednost i demokratiju. Bilten je deo aktivnosti projekta „Podsticanje uključivanja civilnog društva u reformu policije u Srbiji“. Objavljen je uz podršku Misije OEBS u Srbiji, ambasade Kraljevine Holandije u Srbiji i Ženevskog centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF).
Ukoliko želite da se prijavite ili odjavite sa mejling liste biltena pošaljite e-mejl na sasadjordjevic@ccmr-bg.org.

EVROPSKA UNIJA

Institucionalne i pravne novine

Odloženo pristupanje Bugarske i Rumunije Šengenu

Savet ministara Evropske unije (EU) je na sastanku 13. septembra ove godine odlučio da produži praćenje napretka Bugarske i Rumunije u reformi pravosuđa i suzbijanju korupcije. Time je EU potvrdila da „Mehanizam saradnje i ispitivanja“ (eng. *Cooperation and Verification Mechanism*) i dalje ostaje na snazi sve do trenutka kada ove dve države ne ispune sve neophodne uslove za potpuno pristupanje Šengenskom prostoru. Trenutno su Bugarska i Rumunija u „delimičnom“ Šengenu. U sličnoj situaciji je i Kipar.

Pasoška kontrola na aerodromu u Sofiji (Novinite.com)

Kada su Rumunija i Bugarska pristupile EU u januaru 2007. godine postojali su nedostaci u reformi pravosuđa i borbe protiv korupcije. Dodatni problem u Bugarskoj bila je i borba protiv organizovanog kriminala. EU je zbog ovih nedostataka, a pre svega zbog mogućnosti nepotpunog primenjivanja komunitarnog prava, kao i nemogućnosti da građani Bugarske i Rumunije u potpunosti uživaju ista prava kao i ostali građani EU, stvorila poseban mehanizam monitoringa. „Mehanizam saradnje i ispitivanja“ napravljen je sa ciljem da se pomogne i

jednoj i drugoj državi u njihovoj borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala, a najviše u procesu reforme pravosuđa.

Evropska komisija (EK), kao meru predostrožnosti i zaštite, može da iskoristi mogućnost odbijanja odluke sude iz dve države, ili pak, da zamrzne isplatu EU fondova. Primenom ovakvih mera svakako se smanjuje ugled države. Brisel se još uvek nije odlučio na primenu tih mera.

Šengenski sporazum

Belgija, Francuska, Holandija, Luksemburg i Nemačka su u junu 1985. godine potpisale sporazum o međuvladinoj saradnji, poznatiji kao **Šengenski sporazum**. U junu 1990. godine, države potpisnice sporazuma potpisale su i Konvenciju o sprovođenju Šengenskog sporazuma (Šengenska konvencija). Osnovna svrha potpisivanja konvencije jeste ukidanje graničnih kontrola između država potpisnica, uspostavljanje zajedničke spoljne granice, izgradnja jedinstvene imigracione politike i usvajanje dodatnih procedura koje će omogućiti sprovođenje ovih ciljeva.

Procedure podrazumevaju uspostavljanje mehanizama kontrole zajedničke spoljne granice; uspostavljanje standarda za izdavanje viza; uspostavljanje bliže saradnje organa nadležnih za kontrolu granica (prekogranična policijska i carinska saradnja). Dodatnim protokolom datim u Ugovoru iz Amsterdama (1997) Šengenski sporazum je pridodat komunitarnom pravu. U „Šengenu“ je danas 25 država — 22 države članice EU (sve izuzev Velike Britanije i Republike Irske) i 3 države izvan EU (Island, Norveška i Švajcarska).

Raspoloženje u EU prilikom proslave 25 godina postojanja Šengena u junu ove godine bilo je drugačije i pozitivnije. Na to ukazuje i glasanje u Evropskom parlamentu (EP) istog meseca kada je potvrđena odluka Saveta ministara da se Bugarskoj i Rumuniji dozvoli pristupanje bazama podataka Šengenskog informacionog sistema. Sofiji i Bukureštu se tada učinilo da će 2011. biti godina kada će ove dve države postati ravnopravni članovi Šengenskog prostora. Ipak, na taj trenutak će morati još da sačekaju.

Datum: 20. septembar 2010.

Autorka: Marija Todorović, stažistkinja, Beogradski centar za bezbednosnu politiku

Linkovi: Euractiv.com (1), Euractiv.com (2)

Migracije i azil kao prioriteta belgijskog predsedavanja EU

Tržišta rada država članica izložena su neposrednom uticaju novih talasa migranata, naročito iz novih članica EU (nakon proširenja 2004. godine), ali i ilegalnih imigranata. Status i prava legalne migracije su posebno važni, a glavni cilj jeste pronaći i učvrstiti model integracije tih stranaca, koji bi bio optimalno rešenje za državu domaćina, za državu porekla i za same migrante. Kada je u pitanju ilegalna imigracija, jasno definisana zajednička politika readmisije, sistem sporazuma i saradnja u okviru FRONTEX, trebalo bi da budu osnov rešavanja ovog problema.

Pročitajte: Politika azila u EU (Todorović Jelena, Institut za Političke studije, Beograd)

U radu se obrađuje evolucija politike azila u EU sa ciljem da se ukaže na značaj koji politika azila ima u oblasti slobode bezbednosti i pravde. Početna pretpostavka jeste da povećanje broja tražioca azila presudno uslovljava razvoj politike azila. Autorka pokušava da odgovori na sledeća pitanja: 1) kako se razvijala politika azila u EU; 2) koje su to okolnosti uslovile njeno prebacivanje na komunitarni nivo; 3) šta sve treba uraditi kako bi se formirao zajednički sistem evropskog azila.

Tekst možete preuzeti sa sledećeg [linka](#).

Sprovođenje unutrašnje bezbednosti EU zahteva saradnju i postepenu integraciju u oblastima kontrole granica, imigracija, prava i tretmana azilanata, stranaca na boravak i rad u državama članicama, te usaglašeni vizni režim. Politika azila i imigracija postala je jedna od zajedničkih politika EU nakon potpisivanja Ugovora iz Mاستrihta. Posle toga države članice su od početnog usklađivanja i harmonizacije nacionalnih politika došle do razvoja zajedničkog pravnog okvira koji je postepeno razvijan od amsterdamske revizije. Nakon reformskog ugovora iz Lisabona kada je ukinuta evropska struktura na „stubovima“ pomenute politike su u potpunosti „komunitarizovane“. Nakon usvajanja Strategije un-

utrašnje bezbednosti kao jednog od prioriteta EU u prvoj polovini 2010. godine, na „dnevnom redu“ postavljen je novi cilj.

Belgija je kao predsedavajuća EU na početku svog šestomesečnog mandata usvojila „[Program predsedavanja — politika azila i imigracija 2010](#)“. Naglasak je postavljen na stvaranje zajedničkog pristupa zasnovanog na odgovornosti i solidarnosti. Tri glavna polja aktivnosti su: 1) realizacija druge faze Zajedničkog evropskog sistema za azil (eng. *Common European Asylum System, CEAS*) do kraja 2010. godine; 2) kreiranje politike migracije i rešavanje statusa legalnih migranata sa posebnim osvrtom na tržišta rada država članica; 3) borba protiv trgovine ljudima i ilegalnih imigracija, kroz mehanizam upravljanja granicama.

Tražiocu azila u EU ([EC.europa.eu](http://ec.europa.eu))

Cilj CEAS je usvajanje i primena zajedničkih standarda u oblasti azila i međunarodna zaštita azilanata, odnosno harmonizacija njihovog statusa i tretmana u državama članicama. Savet EU je usvojio nekoliko direktiva iz oblasti azila ([Qualification Directive](#), [Long-Term Residents Directive](#), [Asylum Procedures Directive](#)), a poseban značaj za dalju saradnju imaće Evropska kancelarija za podršku azila sa sedištem na Malti. EU insistira na sveobuhvatnom i zajedničkom pristupu problemu azila, uz stalnu saradnju i razgovor sa međunarodnim agencijama (kao što je UNHCR) i evropskim organizacijama civilnog društva.

Politika azila i imigracija je izuzetno značajna za bezbednost EU i povezana je sa njenom spoljnom politikom jer problem počinju na spoljnim granicama Unije. Odnosi sa trećim državama (nečlanicama) zasnovani su na principu solidarnosti. Te države, bilo kao zemlje porekla imigracije ili kao tranzitne zemlje, već pružaju podršku naporima EU. U nekima od njih će biti uspostavljene i prve misije EU za migracije (u Ukrajini od septembra, i u Kamerunu od decembra ove godine).

Datum: 14. septembar

Autorka: Ivana Jovanović, stažistkinja, Beogradski centar za bezbednosnu politiku

Link: Eutrio.be

Evropska CIA dobija šefa

Kandidati i izbor

SitCen (eng. *Joint Situation Centre*), obaveštajna služba EU dobiće krajem oktobra ili najkasnije početkom novembra svog prvog direktora nakon reorganizacije koja je predviđena Lisabonskim ugovorom, kojim ovo telo prelazi u nadležnost Visokog predstavnika EU za spoljne poslove. Rok za prijem kandidatura za izbor direktora SitCen je istekao 16. septembra. Za tu poziciju se prijavilo više od deset kandidata.

Kao kandidati sa najviše šansi u Briselu se pominju Patris Bergamini (Patrice Bergamini), francuski diplomata i dosadašnji vršilac dužnosti SitCen i Peter Gridling, direktor austrijske Federalne agencije za državnu bezbednost i protivterorizam (nem. *Bundesamts für Verfassungsschutz und Terrorismusbekämpfung*). Prema nekim procenama i kandidat koji dolazi iz finske Bezbednosno-obaveštajne službe (fin. *Suojelupolis*) ima velikih šansi da bude novi direktor SitCen, jer on, kao i kandidat iz Austrije, ima jaku političku podršku svojih država. Ipak, Bergamini, koji je inače savetnik Ketrin Ašton, na podršku svoje države (Francuske), ne može u ovom momentu da računa, jer je Pariz svoj politički

uticaj usmerio ka izboru Pjera Vemonta (Pierre Vimont), sadašnjeg ambasadora Francuske u SAD, na poziciju generalnog sekretara Službe spoljnih poslova EU (eng. *European External Action Service*). Ostali kandidati dolaze iz Velike Britanije, Italije, Rumunije i Španije.

Kandidat Austrije, Peter Gridling (Diepresse.com)

Kada je u pitanju izbor direktora SitCen, Ketrin Ašton snosi svu političku odgovornost, ali će joj u izboru pomagati panel koji će biti sastavljen od viših službenika sekretarijata Evropskog saveta i Evropske komisije, među kojima će biti i Vilijem Šepkot (William Shapcott) prvi i višegodišnji direktor SitCen.

Nastanak i razvoj SitCen

SitCen ima svoje korene u Zajedničkoj evropskoj spoljnoj i bezbednosnoj politici (ZSBP). Naime, u 2001. godini u okviru kancelarije Visokog predstavnika za ZSBP, na čijem se čelu tada nalazio Havijer Solana, formirana je grupa sastavljena od analitičara zaduženih da prikupljaju i analiziraju podatke važne za bezbednost EU iz javno dostupnih izvora (eng. *open source intelligence*) te da na osnovu njih informišu Kancelariju i Evropski savet. Međutim, funkcije SitCena su stalno proširivane, tako da je u okviru nje 2001. godine formirana Grupa za borbu protiv terorizma, a od 2002. godine SitCen postaje mesto za razmenu podataka između službi bezbednosti Francuske, Nemačke, Italije, Švedske i Velike Britanije. Iako je prvobitna misija SitCen bila proce-

na bezbednosne situacije i pretnji koje dolaze van EU, na inicijativu Havijera Solane 2004. godine SitCen proširuje zahvat i na procenu terorističkih pretnji koji dolaze iz same EU.

Osnovni zadatak: prikupljanje podataka iz javno dostupnih informacija ([Dnevnik.bg](#))

Konačno, Lisabonskim ugovorom je predviđena reorganizacija i širenje aktivnosti SitCen, kao i uvođenje mehanizama parlamentarnog nadzora i kontrole nad njim. Tako će od decembra 2010. godine ovo telo telo biti u okviru Ministarstva spoljnih poslova EU, a glavni zadatak će mu biti da kao i do sada sastavlja izveštaje o stanju bezbednosti EU. Međutim, SitCen će i dalje imati skromne kapacitete kada je u pitanju samostalno operativno prikupljanje podataka i informacija, te će osnov njegovih izveštaja biti podaci i informacije koje dobije od službi bezbednosti 17 država članica EU, kao i diplomatski izveštaji i podaci iz javno dostupnih izvora. Zbog toga je i planirano da SitCen proširi kapacitete za prikupljanje podataka iz javno dostupnih izvora upošljavanjem još šest analitičara, kao imenovanjem oficira zaduženog da, po potrebi, putuje u potencijalno krizna i/ili konfliktna područja i da iz javnih izvora prikuplja podatke značajne za bezbednost, kako bi institucije EU imale dovoljno kvalitetne informacije za što uspešnije „rano upravljanje krizama“.

Moglo bi se, dakle, reći da je SitCen telo koje se nalazi u centru horizontalne i vertikalne mreže integracija obaveštajnih i bezbednosnih agencija država članica EU, te će dalja transformacija ovog tela

delimično odrediti i budućnost EU kao bezbednosnog aktera.

Parlamentarni nadzor i kontrola: transparentnost kao problem

Nadzor i kontrolu nad radom SitCen imaće komitet EP nadležan za spoljne poslove, u okviru koga se nalazi i podkomitet za bezbednost i odbranu. Njegovi članovi će imati pravo pristupa svim poverljivim dokumentima, osim onih koji nose oznaku najviše tajnosti EU (eng. *top secret*). Predviđeno je da sve procedure i aktivnosti neophodne za početak obavljanja pomenutog zadatka budu završene do sredine 2011. godine.

Kontrola i nadzor: poslanici EP ([Azores.gov.pt](#))

Istraživači i novinari su utvrdili da je jedna od glavnih osobenosti SitCen nizak nivo transparentnosti. Istraživači koji proučavaju i prate rad SitCen su zaključili da je veoma teško utvrditi koja je uloga i značaj ovog tela u definisanju pretnji po bezbednost EU, kao i odgovora na njih, odnosno koliki je značaj SitCena u konstitisanju EU kao bezbednosnog aktera. Razlog za rečeno leži u niskoj transparentnosti ove institucije. Na osnovu javno dostupnih izveštaja koje je sačinio SitCen veoma je teško dati odgovor na prethodno postavljena pitanja i tek je putem neformalnih kontakata moguće je delimično doći do suštine rada ovog tela. Zbog toga će dalje istraživanje rada SitCen za sve istraživače i novinare predstavljati pravi izazov.

Datum: 30. septembar 2010.

Autor: Predrag Petrović, koordinator istraživanja,
Beogradski centar za bezbednosnu politiku

Analize i procene

Stanje unutrašnje bezbednosti u EU: zajednički izveštaj EUROPOL, FRONTEX i EUROJUST

Izveštaj obezbeđuje procenu pretnji po unutrašnju bezbednost država EU i zasnovan je na procenama EUROPOL o bezbednosnim izazovima od terorizma, te FRONTEX godišnjoj analizi rizika. Polazna činjenica koja se navodi je da pretnje po unutrašnju bezbednost EU dolaze izvan granica Evrope, ili pak, imaju jaku vezu sa drugim delovima sveta. Pretnje su navedene prema geografskom području odakle dolaze.

Pretnje koje dolaze iz Afrike i tzv. jugozapadnog puta do EU su ilegalna trgovina narkoticima, terorizam i ilegalne migracije. Nigerijski organizovani kriminal je naročito aktivan u EU i posebno je fokusiran na trgovinu ženama zbog prostitucije. Istočna Afrika predstavlja tranzitno područje za krijumčarenje heroina iz Avganistana, dok je Maroko „nadležan“ za marihuana. Terorističke organizacije poput Al-kaide u Magrebu i Arapskom poluostrvu ne samo da predstavljaju pretnju EU, već koriste EU kao platformu za pripremanje terorističkih napada na druga područja, ističu autori izveštaja.

Tranzitno područje u tzv. balkanskoj ruti je Turska zbog krijumčarenja heroina iz Avganistana i Pakistana u EU. Pored heroina, Turska je i tranzitno područje za ilegalne migracije prema Grčkoj, Bugarskoj i Kipru. Zarada od ovih aktivnosti se delimično koristi za finansiranje aktivnosti terorističkih grupa. Zapadni Balkan koristi se za ilegalne migracije, trgovinu ljudima, marihuanom, heroinom, kokainom i oružjem.

Severoistočna ruta je korisna za krijumčarenje cigareta i sintetičkih droga iz centralne i južne Azije. Kao značajni centar za redistribuciju droga, cigareta, ukradenih vozila i oružja navodi se St. Petersburg odakle se roba distribuira u Rusiju, baltičke i zapadno-evropske države. Severozapadni kriminalni čvor karakteriše visoki nivo kriminalne organizacije. Koristi se za trgovinu heroinom, marihuane i koka-ina preko Belgije i Holandije do severne Amerike.

(JIE je ključni put krijumčarenja droge ka zapadnoj Evropi, UNODC.org)

U izveštaju se analizira i uticaj ovih kriminalnih pojava na unutrašnju bezbednost EU. Zbog trgovine droga trenutno postoji četiri miliona korisnika kokaina u EU. To utiče na socijalnu i ekonomsku stabilnost Unije, a zarada ostvarena od prodaje koristi se za finansiranje terorizma i organizovanog kriminala. Zaključak je da jačanje kriminala utiče na razaranje ekonomske stabilnosti, a porastom stope nezaposlenosti kod mladih čini ih podložnim da se priključe uličnim „gangovima“, organizovanom kriminalu i terorističkim grupama.

Deo izveštaja je posvećen pretnjama od visokotehnološkog kriminala. Kao sredstvo komunikacije, trgovine i regrutovanja internet je pogodan za aktivnosti organizovanog kriminala, uključujući prodaju droga, trgovinu ljudima, seksualnu eksploataciju, prodaju oružja i sl. Terorističke grupe koriste internet da bi regrutovali članove, dosegli potencijalne mete i distribuira propagandni materijal. Virtualni

trening kampovi za teroriste predstavljaju još jedan bezbednosni problem sa kojim se suočava EU.

U zaključku se navodi da je za efikasan odgovor EU potrebno na sveobuhvatni način i zajedničkim aktivnostima EU i država članica pristupiti problemu. Time bi trebalo da se promovišu zajedničke operacije za suzbijanje bezbednosnih pretnji od najvećeg prioriteta.

Datum: 4. septembar 2010.

Autor: Jan Litavski, istraživač, Forum za bezbednost i demokratiju

Link: Statewatch.org

Zanimljivosti

Građani Bosne i Albanije uskoro bez viza u EU

Krajem septembra 2010. godine Bosna i Hercegovina (BiH) i Albanija dobile su podršku Odbora za pravosuđe, unutrašnje poslove i građanska prava EP za ukidanje viza za putovanje u države potpisnice Šengenskog sporazuma. Saglasnost o bezviznom režimu između pomenutih država i EU trebalo bi da se usvoji početkom oktobra ove godine. Posle toga građane dve zemlje zapadnog Balkana deli još samo jedan korak do putovanja u zemlje „Šengena“ bez viza — odobrenje Saveta ministara koje se očekuje 19. decembra.

Zapadni Balkan i vizna liberalizacija

Savet ministara EU je 30. novembra u Briselu ukinuo vize za državljane Srbije, Crne Gore i Makedonije. Građani tih zemalja su stavljeni na tzv. „pozitivnu“ šengensku listu, čime su izuzeti od obaveze traženja viza za države potpisnice Šengenskog sporazuma, koje su većinom i članice EU.

Bezvizni režim stupio je na snagu 19. decembra, ali Albanija i BiH nisu pripadale toj grupi država jer nisu ispunile sve neophodne uslove. Takođe, vizni režim ostao je da važi i za građane Kosova i Metohije.

Sve države članice EU nisu potpisnice Šengenskog sporazuma — Velika Britanija i Irska. To znači da je za putovanje ka tim državama i dalje potrebna viza. Ipak, vize nisu potrebne za

Norvešku, Švajcarsku i Island, koje nisu članice EU, ali su potpisnice Šengenskog sporazuma.

Odbor za pravosuđe, unutrašnje poslove i građanska prava EP je ubedljivom većinom prihvatio izveštaj EK u kojem se daje „zeleno svetlo“ za ukidanje viza građanima BiH i Albanije, uz navođenje mera koje još treba da sprovedu vlasti u te dve zemlje. Čak 49 članova odbora bila su „za“, dok su dva bila protiv vizne liberalizacije za BiH i Albaniju.

Odbrojavanje do dana „bez viza“: građani BiH

Tanja Fajon, izvestilac EP za viznu liberalizaciju rekla je da je time upućena veoma snažna poruka građanima BiH i Albanije da je EU spremna da ukine odredbu obaveznog posedovanja viza za građane te dve zemlje koji putuju u šengenski prostor EU. „Obe zemlje su ispunile tehnička merila, kako se ističe u oceni EK, za stavljanje na beli Šengen“, istakla je Fajon. Prema njenim rečima, nema razloga da se dalje odlaže takva odluka, jer će „sloboda putovanja za ljude na zapadnom Balkanu ojačati političke, ekonomske, kulturne veze, kao i međusobne kontakte i posebno otvoriti nove mogućnosti za mlade“. Ona takođe očekuje i da će se uskoro naći rešenje za pokretanje postupka za ukidanje viza za građane Kosova.

Datum: 28. septembar 2010.

Link: Euractiv.rs

Novi internet portal o aktivnostima EU

SRBIJA

Institucionalne i pravne novine

Sporazumi o policijskoj saradnji sa Bugarskom i Bosnom i Hercegovinom

U protekle dve godine policijska saradnja Srbije sa državama u regionu, ali i izvan, dobila je na intezitetu, pre svega u domenu definisanja pravnog okvira saradnje. Na poseban način, sve je počelo sa Hrvatskom u maju prošle godine, da bi se nastavilo sa EUROPOL i FRONTEX, zatim Brazilom i Argentinom. Trenutno je „aktuelno“ produbljivanje policijskih odnosa sa Bugarskom i BiH.

Krajem maja 2010. godine u Sofiji, Srbija i Bugarska potpisale su Sporazum o policijskoj saradnji. Potpisan je na marginama trećeg sastanka Komiteta ministara zemalja potpisnica Konvencije o policijskoj saradnji u JIE. Sporazum je dopunio i aktuelizovao Memorandum o saradnji iz 2003. godine. Dopune se tiču uvođenja savremenih načina policijske saradnje — odašiljanje i prijem oficira za vezu, formiranje zajedničkih patrola i osnivanje mešovitih timova za sprovođenje koordiniranih operativno-istražnih radnji.

U izveštajima o ovom događaju ističe se da su ovim sporazumom unapređeni odnosi dve države koji su bili narušeni bugarskim priznanjem Kosova kao nezavisne države i aktivnom podrškom vlastima na Kosovu u okviru regionalnih organizacija. Međutim, ovom prilikom predstavnici bugarskih vlasti napomenuli su da će Sofija nastaviti da se snažno zalaže u EU za ubrzanje procesa evropske integracije Srbije, i da će se nastaviti dobra saradnja u borbi protiv terorizma, organizovanog kriminala, šverca cigareta i polovnih automobila. Pored ovih policijskih „poslova“ dva ministra unutrašnjih poslova, Cvetan Cvetanov i Ivica Dačić razgovarali su o mogućnosti da se putnicima iz zemalja EU omogući prelazak granica Srbije samo sa ličnim kartama, a ne sa pasošima.

Tri meseca kasnije (24. septembra 2010. godine) potpisan je sličan sporazum i sa BiH. Na taj način Srbija polako zaokružuje pravni okvir policijske saradnje sa državama u regionu. Sporazumom se pojačava saradnja na polju održavanja javne bezbednosti i reda, kao i na prevenciji i rasvetljavanju krivičnih dela u oblasti organizovanog kriminala, terorizma i korupcije u obe države. Obuhvaćena je i saradnja u jačanju bezbednosti u zaštiti državne granice u pograničnom području, kao i formiranje zajedničkih aktivnosti u obrazovanju i stručnom usavršavanju ljudskih resursa. Pored toga, Ivica Dačić i Sadik Ahmetović, ministar sigurnosti BiH su potpisali i Sporazum o primopredaji helikoptera.

Datum: 25. septembar 2010.

Autorka: Katarina Filipović, stažistkinja, Beogradski centar za bezbednosnu politiku

Linkovi: Blic.rs, RTS.rs

Analize i procene

Pozitivan pomak u angažovanju žena u policiji

U Domu Narodne skupštine, 30. septembra 2010. godine predstavljeni su rezultati istraživanja o stanju uvođenja rodne perspektive u sve oblasti politika i aktivnosti institucija sektora bezbednosti u Srbiji. Istraživanje je objavljeno pod nazivom „Rod i reforma sektora bezbednosti u Republici Srbiji“, a na predstavljanju je govorio i Ivica Dačić, ministar unutrašnjih poslova.

Dačić je u svom izlaganju naglasio da „svi subjekti kojih se ovaj izveštaj tiče treba da preispitaju svoje rezultate“, i dodao da brojke govore o nedovoljnoj zastupljenosti žena u policiji, naročito u operativnom sastavu. Ipak, predstavljajući statističke podatke o zastupljenosti žena u policiji, ministar je naglasio da je došlo do povećanja broja žena u MUP.

Žene i policija: na predavljanju izveštaja (BCBP)

Prema tim podacima, u martu 2002. godine, od ukupnog broja zaposlenih u MUP, bilo je 16,98 odsto žena. U avgustu 2005. taj broj je iznosio 19,68 odsto, a u novembru 2009. godine, taj procenat je povećan na 20,64 odsto. Sa statusom ovlašćenog službenog lica u MUP, 2005. godine, radilo je 15,81 odsto žena, a krajem prošle godine 19,95 odsto. U uniformi je 2005. godine bilo 6,6 odsto žena, a sada ih ima 7,49 odsto. Do pomaka je došlo i u zastupljenosti žena na rukovodećim položajima, pa žene trenutno čine 12,66 odsto svih rukovodioca u MUP, dok je 2001. godine taj procenat iznosio nešto manje od 2 odsto.

Međutim da bi se ovakav trend nastavio, ministar je ukazao da je neophodno napraviti analizu ukupnog sistema upravljanja kadrovima, u cilju stvaranja transparentnijeg sistema upravljanja ljudskim resursima.

Iz izveštaja „Rod i reforma sektora bezbednosti u Republici Srbiji“

Žene su, kada imamo u vidu celokupan sektor bezbednosti, još uvek nedovoljno zastupljene. Iako u nekim institucijama u sektoru bezbednosti žene čine više od 40 procenata od ukupnog broja zaposlenih (kao što je to slučaj u Ministarstvu odbrane i Vojski Srbije), one su u strukturi rada samih institucija najviše zastupljene na administrativnim poslovima, a u operativnom sastavu i na upravljačkim mestima ima ih najmanje.

Kao razlozi za nedovoljnu zastupljenost žena u sektoru bezbednosti navode se skoro otvaranje tih institucija prema ženama, netransparentan sistem napredovanja kadrova, kao i

nedovoljno objektivne i informativne kampanje za prijem u institucije sektora bezbednosti. Neformalne prepreke koje podjednako utiču na veće uključivanje žena u institucije sektora bezbednosti, kao i napredovanje žena u okviru samih institucija jesu još uvek dominantne društvene i kulturne predrasude o tradicionalnoj ulozi žena u društvu.

Kada je reč o ženama korisnicima usluga sektora bezbednosti, Dačić je istakao da je saradnja sa organizacijama civilnog društva sve učestalija, naročito kada je reč o borbi protiv rodno zasnovanog nasilja. Policija je u ovoj oblasti ostvarila dobru saradnju i sa pravosuđem i centrima za socijalni rad. Takođe, pripadnici policije su pohađali i brojne obuke koje se organizovale organizacije civilnog društva.

Datum: 2. septembar 2010.

Autorka: Gorana Odanović, istraživačica, Beogradski centar za bezbednosnu politiku

Kako unaprediti reformu policije: tri gledišta

U četvrtak, 30. septembra, u Medija centru u Beogradu predstavljena je [treća Zbirka predloga praktične politike za reformu policije u Srbiji](#) za unapređenje rada policije u tri različite oblasti. Rezultat je zajedničkog rada tri organizacije civilnog društva — Beogradskog centra za bezbednosnu politiku, Beogradskog centra za ljudska prava i Foruma za bezbednost i demokratiju. Deo je aktivnosti u drugoj godini sprovođenja projekta „Podsticanje uključivanja civilnog društva u reformu policije“.

Na početku, Jan Litavski iz Foruma za bezbednost i demokratiju, analizirao je značaj sprovođenja koncepta policije u lokalnoj zajednici u procesu reforme policije u Srbiji. „Formulisati i usvojiti nacionalnu strategiju za razvoj policije u zajednici i akcioni plan za sprovođenje jedan je od prvih zadataka Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije (MUP)“, istakao je Litavski. U tome neophodna je saradnja, ali i savetovanje sa predsta-

vniciima civilnog društva, lokalnih vlasti, formalnim i neformalnim grupama građana, institucijama koje se bave školstvom, socijalnim radom i drugim relevantnim akterima. Proces koji je započeo 2002. godine kroz sprovođenje projekta „Policija u lokalnoj zajednici“ u nekoliko opština u Srbiji neophodno je nastaviti na teritoriji cele države i na osnovu stečenih iskustava. Pored toga, potrebno je razviti multiagencijski pristup u radu policije i uvesti određene organizacione promene u MUP, zaključuje Litavski.

nekoliko godina dobila na intezitetu. Istovremeno, javila se i dilema zbog najave stvaranja novih policijskih tela i nejasno je kako će oni funkcionisati u postojećoj mreži policijskih inicijativa u regionu, rekao je Đorđević. Naime, danas postoji desetak regionalnih inicijativa u regionu koje su aktivne u oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova. Predloženo je alternativno rešenje za jačanje regionalne policijske saradnje — stvaranje posebnog organizacionog odeljenja za države bivše Jugoslavije pri SECI centru. Pre toga, neophodno je razviti policijsku diplomatiju kroz odašiljanje oficira za vezu, istakao je Đorđević.

Prezentacija zbirke u Medija centru

Žarko Marković iz Beogradskog centra za ljudska prava podsetio je na obaveze MUP u sprovođenju Zakona o tajnosti podataka od Srbije — mere koje je neophodno sprovesti kako bi MUP uskladilo svoje postupanje sa zakonom, imajući u vidu ne samo njegove odredbe, već i Evropske principe za državnu upravu (javnu administraciju). Neophodno je donošenje i usklađivanje podzakonskih akata sa odredbama Zakona o tajnosti podataka koji ne smeju biti tajni, kao što je do sada bio slučaj, istakao je Marković. Podzakonski propisi MUP moraju sadržati jasne kriterijume za određivanje stepena tajnosti podataka, kao i jasno propisane procedure postupanja sa tajnim podacima. Takođe, potrebno je predvideti sankcije za zloupotrebu podataka pribavljenih u postupku bezbedno-

Istraživač iz Beogradskog centra za bezbednosnu politiku, Saša Đorđević, predstavio je glavne nalaze različitih mogućnosti produblivanja bilateralne policijske saradnje sa državama u regionu i njen uticaj na sveobuhvatnu regionalnu policijsku saradnju. Policijska saradnja Srbije je u proteklih

sne provere lica koja podnose zahtev za izdavanje sertifikata za pristup tajnim podacima.

Projekat „Podsticanje uključivanja civilnog društva u reformu policije u Srbiji“ podržavaju Misija OEBS u Srbiji, ambasada Kraljevine Holandije u Srbiji i Ženevski centar za demokratsku kontrolu oružanih snaga.

Datum: 1. septembar 2010.

Link: [Treća Zbirka predloga praktične politike za reformu policije u Srbiji](#)

PREDSTAVLJAMO

Regionalna saradnja

Projekat ILECUs o policijskoj saradnji na zapadnom Balkanu

Krajem 2008. godine pokrenut je projekat ILECUs (eng. *International Law Enforcement Coordination Units*) koji finansijski podržava EU sa ciljem produblivanja operativne i strateške policijske saradnje država zapadnog Balkana u suzbijanju prekograničnog organizovanog kriminala. Ipak, saradnja nije ograničena samo na policiju već su uključena i tužilaštva država na zapadnom Balkanu.

Sprovođenje projekta započeto je nakon konferencije u Beču, 9. septembra 2008. godine koju su otvorili ministri unutrašnjih poslova Austrije, Slovenije i Rumunije, kao i Sekretarijat Regionalnog saveza za saradnju u Sarajevu. EU je predvidela ukupno dva miliona evra za troškove sprovođenja projekta i njegovo trajanje je predviđeno do kraja 2010. godine. U sprovođenju učestvuju šest država regiona — Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Hrvatska, Makedonija i Srbija. Države su na konferenciji potpisale Memorandum o saradnji. Pored pomenutih aktera u sprovođenju projekta, na posredan način, učestvuju EUROPOL i INTERPOL. Opšti cilj projekta je da se u svakoj od pomenutih država formira koordinaciona jedinica za međunarodnu saradnju u sprovođenju zakona. Time bi se pružila

podrška u razmeni informacija u zajedničkim istragama, kao i olakšala komunikacija na operativnom nivou. Za ovakav mehanizam saradnje bio je zainteresovan i SECI centar iz Bukurešta zbog obaveze koja je proistekla iz njihovog sporazuma o osnivanju, a to je da je pored kontakt tački (oficira za vezu zaduženog za policijsku i carinsku saradnju) sa sedištem u Bukureštu, potrebno formirati slični mehanizam policijske saradnje i u državama članicama.

Trenutno je nejasno koliko je projekat odmakao u sprovođenju. Na trećem sastanku ekspertske radne grupe za implementaciju Konvencije o policijskoj saradnji u jugoistočnoj Evropi u maju 2010. godine, Tomas Peper (Thomas Pepper), predstavnik austrijskog ministarstva unutrašnjih poslova, istakao je da bi projekat ILECUs trebalo da bude u saglasnosti sa trenutnim procesom sprovođenja Konvencije. Na sastanku su bili i predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova iz Srbije, iz Biroa za međunarodnu saradnju i evropske integracije.

U medijima, elektronskim ili štampanim, se veoma retko govorilo o procenama koristi sprovođenja projekta. Uglavnom su tekstovi opšte informativne prirode sa naglaskom na ciljevima. Pretpostavljamo da ćemo formiranjem nacionalnih jedinica za saradnju u državama regiona dobiti više informacija o ILECUs projektu i odnos sa Konvencijom, posebno uzimajući u obzir da Hrvatska nije potpisnica Konvencije, a učestvuje u sprovođenju projekta. Pored tog problema, ostaje otvoreno pitanje kako će se urediti odnos sa SECI centrom ili sa budućim načinima policijske saradnje.

Odgovor na pitanje o efikasnosti i praktičnosti ovog novog mehanizma dobićemo u sledećoj godini, a nadamo se i akcionom planu za rad koji bi trebalo da uredi glavne smernice funkcionisanja i prioritete.

Datum: 4. oktobar 2010.

Autor: Saša Đorđević, istraživač, Beogradski centar za bezbednosnu politiku

Linkovi: [RCC.int](#)

Publikacije

Uticaj EU na reformu pravosuđa i unutrašnjih poslova u državama zapadnog Balkana

Florian Trauner, „Deconstructing the EU's Routes of Influence in Justice and Home Affairs in the Western Balkans“, in *Journal of European Integration*, Volume 31, Issue 1, January 2009, pp. 65–82.

Pristupi evropskih institucija tzv. istočnom proširenju i proširenju na zapadni Balkan pokazuju vidljive razlike. Dok je za prve važila „klasična“ politika uslovljavanja, određena Kopenhaškim kriterijumima konstruisanim upravo za zemlje nekadašnjeg istočnog bloka, za druge su ti uslovi bili u znatnoj meri promenjeni. Svojevrсна dogradnja pretpristupne strategije koji je EU promovisala za zapadni Balkan je i glavni predmet Traunerovog teksta.

Zapadni Balkan je, u poređenju sa ostalim post-komunističkim zemljama, nosilac specifičnog ratnog nasleđa koji je otežao njegovu evropsku budućnost. Kao posledica toga, ove zemlje imaju mnogo manje jasniju sliku o perspektivi članstva nego raniji kandidati. Ako se tome doda i od skora aktuelizovana debata unutar EU o njenim integracijskim kapacitetima, jasno je da perspektiva članstva deluje dosta zamagljeno.

Kako bi EU povećala svoj kredibilitet kod tih zemalja morala je, proizilazi iz teksta, naći načina da proces pridruživanja učini „živim“ i opipljivim. Nejasna perspektiva članstva nije bila dovoljna kako bi se očuvao entuzijazam. „Klasična“ politika uslovljavanja, primenjena za nekadašnje komunističke ili socijalističke države, doživljava nadogradnju u vidu nove politike okrenute ka konkretnim politikama ili oblastima. „Krunski“ primer je svakako proces liberalizacije viznog režima uslovljen reformama u oblasti unutrašnjih poslova i pravosuđa. Kao institucionalni krov toj promeni stoji pravno obavezujući Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Primenom takve strategije ideja evropskih integracija u zemlja-

ma zapadnog Balkana se osvežava, nagrade za uloženi trud postaju vidljive i konkretne, a Unija profitira podstičući reforme u domenima od najveće važnosti.

Oplemenjivanjem nekadašnje strategije, konstatuje autor, evropski put je zemljama zapadnog Balkana otežan novim uslovima, ali je sa druge strane učinjen realnijim time što su im na raspolaganju merljivi parametri napredovanja ka konačnom cilju, a ne isključivo neizvesna i neodređena perspektiva članstva (vremenska izvesnost članstva se u ovom trenutku može konstatovati jedino u slučaju Republike Hrvatske). Takvom politikom Unije u slučaju zapadnog Balkana nastoje biti zadovoljene obe strane, vodeći se principom — „ako želiš nešto da dobiješ, moraš nešto i da daš“!

Autor: Miloš Đinđić, stažista, Beogradski centar za bezbednosnu politiku

Urednik:

Saša Đorđević (sasadjordjevic@ccmr-bg.org)

Saradnici:

Gorana Odanović (gorana.odanovic@ccmr-bg.org)

Ivana Jovanović (ikafpn@gmail.com)

Katarina Filipović (kacafilipovic@yahoo.com)

Marija Todorović (maca_tod@hotmail.com)

Jan Litavski (jlitavski@gmail.com)

Miloš Đinđić (milosdjindjic@gmail.com)

Predrag Petrović (predragpetrovic@ccmr-bg.org)

Recenzent:

Sonja Stojanović (sonjastojanovic@ccmr-bg.org)

Beogradski centar za bezbednosnu politiku

www.ccmr-bg.org | www.bezbednost.org

Beogradski centar za ljudska prava

www.bgcentar.org.rs

Forum za bezbednost i demokratiju

www.fbd.org.rs

Misija OEBS u Srbiji

www.osce.org/serbia/

Centar za demokratsku kontrolu oružanih snaga

www.dcaf.ch